

D O M

afsagt den 29. januar 2010 af Vestre Landsrets 8. afdeling (dommerne Marie S. Mikkelsen, Hans-Jørgen Nymark Beck og Nikolaj Aarø-Hansen) i ankesag V.L. B-1242-09

██████████ Byg A/S
(advokat Jens Andersen-Møller)
mod
Ulrikke ██████████
(advokat Steen Eriksen)

Retten i Århus har den 9. juni 2009 afsagt dom i 1. instans (BS 3-136/2009).

Påstande

For landsretten har appellanten, ██████████ Byg A/S, gentaget sin frifindelsespåstand for byretten.

Indstævnte, Ulrikke ██████████, har påstået dommen stadfæstet.

Forklaringer

Ulrikke ██████████ har supplerende forklaret, at hun den pågældende dag skulle være hjemme kl. 16. Der var faldet nogle cm sne, da hun kom ud fra lageret. Hun prøvede først efter, om hun kunne stå fast i sneen, hvilket hun kunne. Herefter gik hun hurtigt i retning mod busstoppestedet, indtil hun faldt. Institutionen ██████████ lå lige over for det sted, hvor hun faldt.

Flemming [redacted] har supplerende forklaret, at entreprisen blev opstartet i begyndelsen af november 2003. Første entreprenør på pladsen var betonentreprenøren. Den 3. december 2003 startede tømreren på pladsen. Vidnet har ikke været involveret i spørgsmålet om, hvem der skulle betale for byggepladsskiltet. Der bliver ikke opsat byggepladsskilt ved alle entrepriser. Ofte ønsker bygherren et sådant skilt opsat. Som regel deles bygherre, hovedentreprenør og rådgiver om udgiften til skiltet. Normalt opsættes skiltet på stolper isat betonklodser. Han har ikke været ude for, at stolper til byggepladsskiltet har været sat i jorden. Hvis bygherren betinger sig, at der skal opsættes et byggepladsskilt, vil udgiften hertil normalt blive indregnet i tilbuddet. Han husker ikke, hvornår byggepladsskiltet blev opsat ved den pågældende entreprise. Han har ikke bedt nogle af appellantens folk om at opsætte skiltet. De gange, han har lagt mærke til skiltet, hang det på hegnet. Han har ikke set skiltet ligge på jorden. I så fald ville han have sørget for, at det blev fjernet. Elektriker-strips er ikke en del af hans folks udstyr. De tog ikke skiltet med, da de ryddede op på pladsen, da han ikke anså skiltet som tilhørende appellant. Han drøftede ikke med bygherren, hvad der skulle ske med skiltet. Der forelå en aftale om byggepladsskilt i forbindelse med den første byggesag. Den gang blev udgiften delt mellem byggerådgiveren og appellant.

Mogens [redacted] har forklaret, at han i 2003-2004 var ansat hos appellant, hvor han fortsat er ansat. Som tømrer stod han for den udvendige beklædning på byggeriet i 2003 for Interskolen. Han husker ikke, hvornår han startede på pladsen. Han husker ikke, om der var opsat et byggepladsskilt, da han startede på byggepladsen. Han husker ikke, om han har set et byggepladsskilt ligge og flyde ved byggepladsen. Han har ved senere byggerier været med til at opsætte lignende skilte, men han har aldrig brugt elektrikerstrips. Det har han normalt ikke adgang til i sit arbejde.

Susanne [redacted] har forklaret, at hun i 2003 var ansat på Interskolen. Forevist luftfoto har vidnet forklaret, at der, så vidt hun husker, var et trådhegn langs fortovet ud for byggepladsen ved Engtoften. Det areal, hvorpå der blev bygget, havde skolen lejet. Det var derfor ikke skolen, der skulle renholde fortovet, men nogle gange blev fortovet ryddet af Dennis, der var skolens pedel. Hun husker, at der var opsat et byggepladsskilt i forbindelse med byggeriet. Skiltet var opsat enten på stolper eller hegnet. Hun har ikke set skiltet ligge og flyde. Hun så ikke skiltet, da hun om morgenen den 5. januar 2004 faldt samme sted, som indstævnte faldt. Dennis ville have fjernet skiltet, hvis han har set det ligge på jorden. Hun var ikke på skolen i tiden, fra hun gik på juleferie, til hun mødte tid-

ligt om morgenen den 5. januar 2004.

██████ Poulsen har forklaret, at han har været rådgiver på to byggesager på Interskolen. Den første byggesag bestod i renovering af eksisterende bygninger, mens den anden byggesag vedrørte opførsel af en ny bygning. Byggepladsskiltet ved det andet byggeri blev drøftet på hans foranledning, idet han rejste spørgsmålet på et byggeudvalgsmøde. Appellanten deltog ikke i dette møde og fik heller ikke kopi af referatet. Per Kramer for Interskolen skulle tage sig af byggepladsskiltet. Vidnet kontaktede Lypa med anvisninger om, hvordan skiltet skulle se ud. Han mener ikke, at han senere har haft drøftelser om byggepladsskiltet med appellantens folk. Vidnet havde ikke noget med skiltets aflevering at gøre. Han ved ikke, hvem der hængte skiltet op. Da han modtog regningen, kontaktede han Interskolen for at få oplyst, hvordan han skulle forholde sig med regningen. Han formoder, at han i den forbindelse har fået anvist, at han skulle sende regningen til appellantens. Han blev senere kontaktet af indstævnte, hvor han påtog sig ansvaret for at videreformidle hendes henvendelse. Han kontaktede i den forbindelse Interskolen og bad dem kontakte forsikringen. Han har ikke på noget tidspunkt set byggepladsskiltet ligge på jorden. Han kom på byggepladsen 1-2 gange om ugen.

Procedure

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten.

Landsrettens begrundelse og resultat

Det lægges efter bevisførelsen for landsretten til grund, at ████████ Byg A/S ikke har været involveret i beslutningen om opsætning af et byggepladsskilt i forbindelse med byggeentreprisen for Interskolen i slutningen af 2003, og det er ikke godtgjort, at skiltet har været opsat af ████████ Byg A/S' ansatte.

Også efter bevisførelsen for landsretten er det usikkert, hvordan byggepladsskiltet har været fastgjort, hvad der har været årsagen til, at skiltet på et tidspunkt ikke længere var fastgjort, og fra hvilket tidspunkt skiltet har ligget på fortovet ud for byggepladsen.

Det kan lægges til grund, at ████████ Byg A/S' entreprise før 2004 var afsluttet, og at ████████ Byg A/S havde afsluttet oprydningen på byggepladsen.

Der er herefter ikke grundlag for at anse [redacted] Byg A/S for erstatningsansvarlig for de skader, som er overgået Ulrikke Schiller Stokholm. Den omstændighed, at [redacted] Byg A/S har betalt for skiltet, kan ikke føre til et andet resultat.

Landsretten tager derfor [redacted] Byg A/S' frifindelsespåstand til følge.

Statskassen skal betale sagsomkostninger for begge retter til [redacted] Byg A/S med i alt 55.000 kr. Beløbet omfatter 2.740 kr. til retsafgift, 688 kr. til udgifter til vidner, mens resten omfatter udgifter til advokatbistand. Landsretten har lagt vægt på sagens værdi, omfang og udfald.

Thi kendes for ret:

Appellanten, [redacted] Byg A/S, frifindes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for begge retter til Scandi Byg A/S med 55.000 kr.

Sagsomkostningerne, der forrentes efter rentelovens § 8 a, skal betales inden 14 dage.

Marie S. Mikkelsen

Hans-Jørgen Nymark Beck

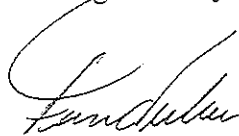
Nikolaj Aarø-Hansen

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 29. januar 2010

Finn Nielsen

sektionsleder

DOM

afsagt den 9. juni 2009 ved Retten i Århus, 3. afdeling.

Sag nr. BS 3-282/2006 - BS 3-13/2009:

Ulrike [redacted]
[redacted]
[redacted]

mod

[redacted] ApS under tvangsopløsning

[redacted]

[redacted]

og

[redacted] Byg A/S

[redacted]

[redacted]

Sagens baggrund

Denne sag er anlagt ved stævning modtaget den 1. november 2006. Der er under sagen meddelt sagsøger, Ulrike [redacted] fri proces med advokatbeskikkelse.

Parternes påstande

Sagsøgte, Ulrike [redacted] har nedlagt påstand om, at de sagsøgte tilpligtes in solidum, subsidiært alternativt at anerkende erstatningspligten for de skader, som er overgået sagsøgeren, som følge af uheldet den 4. januar 2004.

Sagsøgte, [redacted] Byg A/S, har nedlagt påstand om frifindelse.

Oplysningerne i sagen

Det fremgår af sagen, at [redacted] Byg A/S den 26. august 2003 indgik kontrakt med Interskolen, Engtoften 22, Viby J, om opførelse af et stykke undervisningsbygning. Efter de foreliggende oplysninger blev byggeriet afleveret i forbindelse med juleafslutningen i december 2003. Af sagens bilag A1A fremgår, at [redacted] ApS den 9. december 2003 tilskrev Jypa, Viby J, således: "Sag International Skole, Århus. Vedrørende faktura 741232 for byggepladsskilt. Vedlagt returneres ovennævnte, idet De bedes stile og sende fakturaer til [redacted] Byg A/S, [redacted] [redacted]"

Det fremgår yderligere af sagen, at sagsøgeren den 4. januar 2004, cirka kl 15. 30 faldt på fortovet ud for Engtoften i Viby. Sagsøgeren var til fods, på

vej til en busholdeplads. Der havde været lidt snefald. Af sagens bilag 1 fremgår, at der den 4. januar 2004 i perioden fra kl. 12 til 15 havde været lidt snefald, og at der efter kl. 18 kun faldt sne. Nedbørsmængden opgives til 0,8. Sagsøgeren hævder, at årsagen til uheldet var, at hun faldt ved at træde op på et byggeskilt, som havde været anbragt på et hegn eller lignende omkring byggeriet, men skiltet var faldet eller revet ned, og var dækket af nyfalden sne. Ved dom af 12. januar 2006 anlagt af sagsøger, Ulrike [REDACTED] mod Interskolen og Hardy [REDACTED] blev de sagsøgte frifundet. Under denne sag blev der afgivet forklaring af sagsøgeren, Lars Thur, Dennis Hansen og Jørgen Valeur Pedersen.

Sagsøger har forklaret, at hendes daværende kæreste og nuværende ægtefælle Lars [REDACTED] som driver [REDACTED], havde et lager i en bygning bag Interskolen. Hun havde hjulpet ham i butikken i Badestuegade, men det var første gang, hun var med på lageret. De ankom i en taxa ved 13-tiden. Der var ikke på daværende tidspunkt falden nogen sne. De arbejdede sammen på lageret, og hun skulle være hjemme kl. 16. Da hun kom, ud havde det sneet, der lå nogle cm. sne. Hun havde profilsåler under skoene og havde ingen problemer med at stå fast. Hun gik efter at få en bus på Christian X's vej og gik ad Engtoften. Der var fælles indkørsel til lageret og Interskolen. Mens hun gik, forsvandt benene pludseligt under hende, og hun fladt ned og slog sig på korsbenet. Hun så, at hun havde trådt på en hvid plade, cirka 1x2 meter. Hun måtte gå tilbage og fandt vej via fodsporene. Hun havde en ejendommelig jordagtig smag i munden, var utilpas og svimmel, og det viste sig, at hun havde slået hovedet. Det viste sig, at hun havde været bevidstløs i en kortere periode. Hun tog samme dag på skadestuen. Senere kontaktede hun Interskolen, hvor det viste sig, at en medarbejder var faldet over skiltet om mandagen kort før kl. 7, og derefter blev skiltet fjernet. Endeligt har hun forklaret, at hun ikke er bekendt med, om der er søgt anketil-ladelse vedrørende dommen af 12. januar 2006.

Som vidne har Jørgen [REDACTED] forklaret, at han havde kontakt med Lars og hjalp ham dels i butikken og dels på lageret på Christians X's vej. Der var indkørsel til lager via Engtoften. Der var et igangværende byggeri på Interskolen. Lageret lå bag Interskolen. Han kom på lageret cirka fem gange om ugen og bemærkede, at lige ved siden af indkørslen var opsat et bygherreskilt med Interskolen som byggeherre og nogle firmaer som entreprenører. Skiltet hang på hegnet lige ved indkørslen. Skiltet har ligget og flydt på fortovet og i indkørselen. Han har flere gange flyttet skiltet, når det flød i indkørslen, idet han var bange for at skride på det, når han kom kørende på sin knallert. Det er nok 5-10 gange, det har ligget rundt omkring. Skiltet var sat op med strips og ikke med ståltråd. Han gik ud fra, at ophængningen var et job for pedellen på Interskolen, men ved ikke nærmere derom. Skiltet hang på den udvendige side af trådhegnet. Han har ikke kendskab til forholdene på uheldstidspunktet. Han mener, at skiltet målte 1x1,2. Endelig forklarede han, at han og Lars havde overvejet at skære skiltet op til reol eller bogstøtte.

På sagsøgtes advokats forespørgsel har vidnet forklaret, at Lars' lejemål har strækket sig over mindst 1 år før uheldet skete. Videre har han forklaret, at han aldrig kom ad Christian X's vej og derfor ikke har set noget skilt opsat den vej. Lejemålet ophørte, da Lars og Ulrike købte gården, men han husker ikke, hvornår det var. Han har ikke talt med Interskolens pedel om skiltet. Han gik ud fra at skiltet hørte ind under pedellens oprydningsopgaver.

Som vidne har **Flemming** [redacted] forklaret, at han siden 1999 har været ansat som montageleder på [redacted] Byg A/S. Firmaet har haft to opgaver på Interskolen. Den første var i 2001 og den anden i 2003. I forbindelse med den første byggesag, satte de byggeskilt op mod Christian X's vej, og de deltes om udgifterne med [redacted] ApS under tvangsopløsning. Det var [redacted] Bygs håndværkere, som satte skiltet op. I den anden byggesag startede i oktober 2003 og afleverede til juleafslutningen i december 2003. Han har senere haft et par møder med pedellen. Han har intet haft at gøre med byggepladsskilt vedrørende sidstnævnte entreprise. De kunne ikke benytte det samme skilt, idet entreprenørerne var forskellige. De har ikke hængt noget skilt op, men pludselig hang det der. Han ved ikke, om skiltet har været faldet ned, og ej heller om de er blevet bedt om at hænge det op igen. Han har intet betalt vedrørende byggepladsskiltet i entreprise nr. 2. Han mener, at skiltet kom op på [redacted] Poulsens initiativ. Han hørte først om, at skiltet var faldet ned, og der havde været årsag til et uheld flere år efter.

På sagsøgers advokats forespørgsel har han foreholdt sagens bilag A fastholdt, at han som byggepladsleder ikke har været impliceret i spørgsmål om opsætning af byggepladsskilt vedrørende entreprise nr. 2. Han har ikke set nogen faktura desangående, og han har ikke godkendt nogen fakturaer vedrørende et sådan byggepladsskilt. Skiltet hang på hjørnet. Han har ikke set det ligge og flyde. Endeligt har han forklaret, at de ryddede op før jul, hvor de afsluttede entreprisen.

Som vidne har **Niels** [redacted] forklaret, at han er ansat på den overfor liggende [redacted] institution, hvor han er ansat som underviser og handicap-medhjælper siden 1999. Bygherreskiltet har været opsat, og han kunne se det fra institutionens rygeplads. Han så på et tidspunkt, at skiltet var blæst omkuld. Det var i december 2003. Skiltet var opsat på to lægter, som var sat i jorden til højre for indkørslen. Han husker ikke, at skiltet har været opsat på trådhegnet. Han har set skiltet ligge flere steder og flyde, afhængig af blæsten. Det var sidst i december, at skiltet lå og flød.

Som vidne har **Agnete** [redacted] forklaret, at hun har været ansat på [redacted] institutionen fra 2000 til 2007. Hun husker, at der var opsat et bygherreskilt, men husker ikke helt, hvor det stod. Hun husker, at det i en længere periode lå og flød rundt omkring. Hun holdt juleferie fra den 19. december 2003 til den 5. januar 2004. Hun mødte på institutionen den 5. januar 2004 og husker kun, at det var en dejlig dag. Hun husker ikke, om der var

faldet sne.

På sagsøgtes advokats forespørgsel har hun forklaret, at skiltet lå flere steder og flød, dels på fortovet dels i skællet/beplantningen. Hun mener, at skiltet var opsat på nogle træstolper. Hun husker ikke, hvor langt det var inde, set i relation til fortovet.

Som vidne har Dennis [REDACTED] forklaret, at han i perioden 1994 til 2008 var ansat på Interskolen. Scandi Byg A/S har bygget tre bygninger i to entrepriseforhold. I den første byggede de to bygninger og senere en. Der var cirka et års interval mellem de to entrepriser. Aktørene var i midlertidig de samme. Der har været opsat et byggepladsskilt, hvor der var nævnt mere end to firmaer. I den første entreprise var skiltet opsat mod Christian X's vej og opsat af håndværkerne. I den anden blev skiltet opsat ved trådhegnet hen mod Engtoften og opsat med strips. Der var tale om et nyt skilt. Han mener, at [REDACTED] Poulsen havde bestilt skiltet. Skiltet var opsat med 6 til 8 elektrikerstrips. Videre har han forklaret, at han var på skolen søndag den 4. januar 2004 i perioden kl. 10 til 11 for at sætte varme på, og han konstaterede da, at skiltet hang på hegnet. Han var på skolen i cirka en time. Mandag morgen var han ude for at rydde sne, men han var ikke helt nået frem til indkørslen, hvor han så skolelederen kl. 06.30 gled i skiltet. Han hjalp hende op. Skiltet lå med den hvide side op ad. Stripsene var klippet over med fine snit. Skiltet har ikke været nede tidligere. Han satte straks skiltet ned i kælderen og senere blev det smidt væk.

På sagsøgers advokats forespørgsel har vidnet forklaret, at skiltet blev opsat af håndværkerne og på et tidspunkt, hvor kun [REDACTED] Bygs folk gik på pladsen.

Rettens begrundelse og afgørelse

Advokaterne har henvist til det i deres påstandsdokumenter anførte.

Sagsøgers advokat har supplerende anført, at uheldet og årsagen dertil er ubestridt. Bygherreskiltet lå på fortovet udenfor byggepladsen på offentligt område og var dækket af et let lag sne. Det må efter forklaringerne lægges til grund, at skiltet er blevet afleveret på pladsen til pedellen, som har videregivet det til de håndværkere, der var på pladsen med henblik på opsætning, og alene på daværende tidspunkt gik håndværkere fra [REDACTED] Byg. Det må antages, at skiltet er blevet bestilt af [REDACTED] ApS, og at denne har bedt skilteleverandøren Jypa, om at videresende regningen til [REDACTED] Byg ApS. Det må således antages, at skiltet har tilhørt [REDACTED] Byg ApS, og at det i øvrigt er opsat i entreprenørens interesse i reklamemæssige henseende. Skiltet har været nede og flyde adskillige gange jf. vidneforklaringerne, og er blevet fjernet definitivt fra pladsen den 5. januar 2004. Skiltet burde i midlertid have været fjernet i forbindelse med oprydningen i forbindelse med entrepriseafleveringen i december 2003. Entreprenørerne bærer således ansvaret for at

skiltet ikke er blevet fjernet, og det på grund af denne mangel er blevet løsrevet og endt på fortovet med skade til følge. Der er ikke antydning af egen skyld i sagen.

Sagsøgtens advokat har supplerende anført, at det er sagsøgeren, der har bevisbyrden for, at entreprenøren har udvist uforsvarlig forhold. Han har i øvrigt henvist til sagen er så gammel, at der må indtræde bevismæssige skadevirkning i relation til sagsøgeren. Det er ikke godtgjort at skiltet, hverken helt eller delvist har tilhørt [REDACTED] Byg A/S eller var betalt af denne. Skaden er sket efter afleveringsforretningen den 23. december 2003. Byggeherrerne har ikke protesteret mod, at skiltet ikke blev fjernet i den forbindelse. Skiltet har byggeherreren således overtaget. Det er, bestridt at skiltet er opsat af [REDACTED] Bygs folk, de havde ikke tid og har næppe ej heller haft el-strips til opsætning. [REDACTED] ApS er derimod uafklaret. Skiltet er i øvrigt ikke uforsvarligt opsat, da der er sket en overklipping af stripsene. Problemet er, at grundejeren ikke har overholdt sin renholdelsesforpligtigelse. Havde han gjort dette, ville skiltet have været synligt på fortovet, og skaden ville have været undgået. Det kan under denne, som under den tidligere sag lægges til grund, som ubestridt af sagsøgeren faldt og kom til skade, ved at hun rutschede i et byggeskilt, som lå på fortovet og dækket af et tyndt lag sne. Det må under nærværende sag lægges til grund, at Interskolen og Hardy [REDACTED] er blevet frifundet.

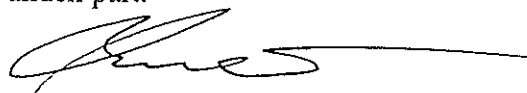
Efter bevisførelsen under nærværende sag må det lægges til grund, at et bygherreskilt har været opsat ved Interskolens ind- og udkørsel ved Engtoften. Det må antages, at skiltet er opsat i reklamemæssige henseende for så vidt angår de to sagsøgte entreprisevirksomheder. Det henstår som uafklaret, hvem af de sagsøgte, der har betalt for skiltet, men det må efter bevisførelsen antages, at skiltet er opsat af [REDACTED] Bygs håndværkere, idet kun disse var på pladsen da pedel Dennis [REDACTED] videregav skiltet til håndværkerne med henblik på opsætning af dette. Det må videre lægges til grund, at [REDACTED] Byg A/S afleverede entreprisen den 23. december 2003, og at entreprenøren da burde have medtaget sit bygherreskilt, hvilket i midlertid ikke skete. Det må videre lægges til grund, at bygherreskiltet i perioden efter den 23. december 2003 og frem til den 5. januar 2004 har været løsrevet og flydt rundt i området. Det må videre lægges til grund, at skiltet er kommet ud på offentlig vej, hvor sagsøger gled i skiltet, som var dækket af sne og kom alvorligt til skade. Risikoen for, at det pågældende bygherreskilt er endt på offentligt vejareal med den følge at sagsøger, som fodgænger gled i skiltet og kom til skade, findes de sagsøgte nærmest til at bære.

Thi kendes for ret:

Sagsøgerens påstand tages derfor til følge.

De sagsøgte tilpligtes in solidum, at anerkende erstatningspligten for de skader, som overgik sagsøgeren, som følge af uheldet den 4. januar 2004.

Efter omstændighederne betaler ingen af parterne sagsomkostninger til den anden part.

Hans Ulrik Bruhn

/hls

